

Automobily versus ICT zboží. Co říkají statistiky dovozu a vývozu?

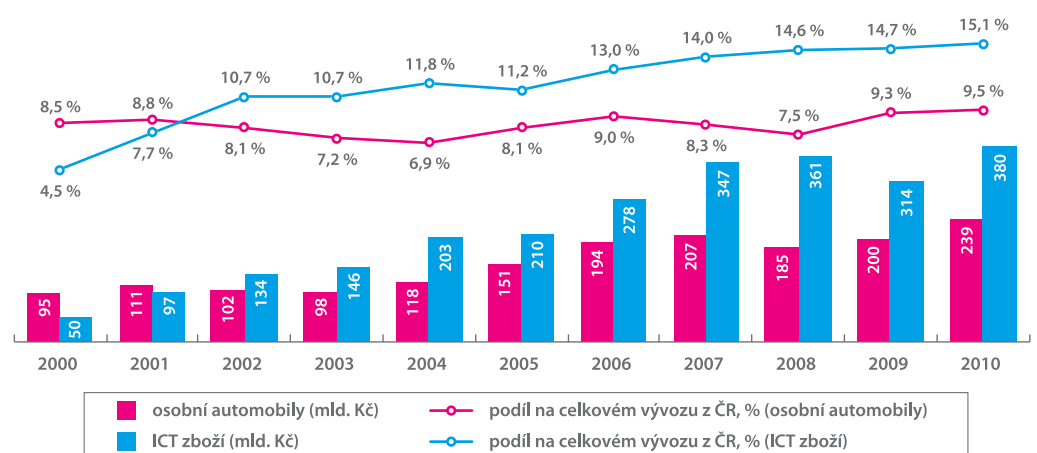
Česko slouží více méně jako montovna, kam se dovezou ICT součástky. Za naše hranice směřuje hotové ICT zboží.

Rozvoj zahraničního obchodu, nebo naopak jeho pád, bývá ekonomy často spojován s produkcí a vývozem v automobilovém průmyslu. Je to pravda jen částečně. Možná náš subjektivní dojem zkreslují záběry z nedávno otevřených závodů u Kolína či slezských Nošovic. Čísla však hovoří jasně – od roku 2002 Česko vyváží daleko více ICT zboží než například osobních automobilů (graf 1). Není proto od věci přiblížit si strukturu dovozu a vývozu tohoto druhu zboží.

Montovna

Česko spolu s dalšími středoevropskými zeměmi patří k významným

Graf 1 | Vývoz automobilů a ICT zboží mezi lety 2000 a 2010, včetně podílu na celkovém vývozu z Česka

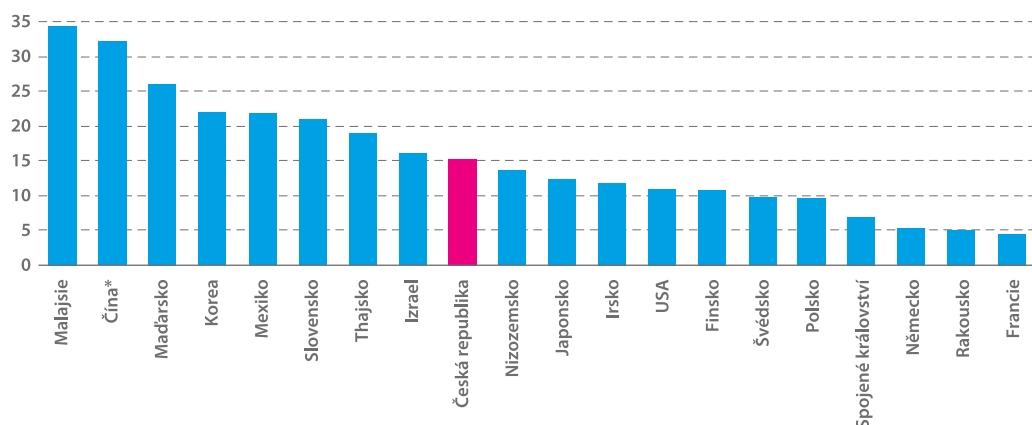

Zdroj: ČSÚ

světovým exportérům ICT zboží – měřeno podílem vývozu ICT zboží na celkovém vývozu (graf 2). Jistě chvályhodný ukazatel a důkaz toho, že struktura vývozu (nejen) Česka je značně diverzifikována. Jenomže při pohledu na následující graf 3 by se měla nejednomu čtenáři objevit na čele drobná vráska, protože ICT zboží se významně podílí také na celkovém dovozu do Česka a nejen ven.

Detailnější analýza rychle rozkryje zřejmou příčinu (graf 4). Struktura dovozu ICT zboží do Česka vcelku jasně odhaluje, že zásadní část dovezeného ICT zboží tvořily nejrůznější díly a části nehotových produktů. Naopak směrem ven z Česka směřovaly kompletní hotové výrobky a není proto pochyb, že na našem území se velké množství produktů montuje a odváží zase dál s minimální přidanou hodnotou. Toto konstatování mohou mimo jiné podpořit data o výdajích na výzkum a vývoj v ICT průmyslu spolu s nízkou přidanou hodnotou v tomto výrobním odvětví. Podrobnější statistiky jsou dostupné na webových stránkách ČSÚ věnovaných ICT sektoru nebo v krátkém článku ICT zboží vyvinuté v Česku, s. 16.

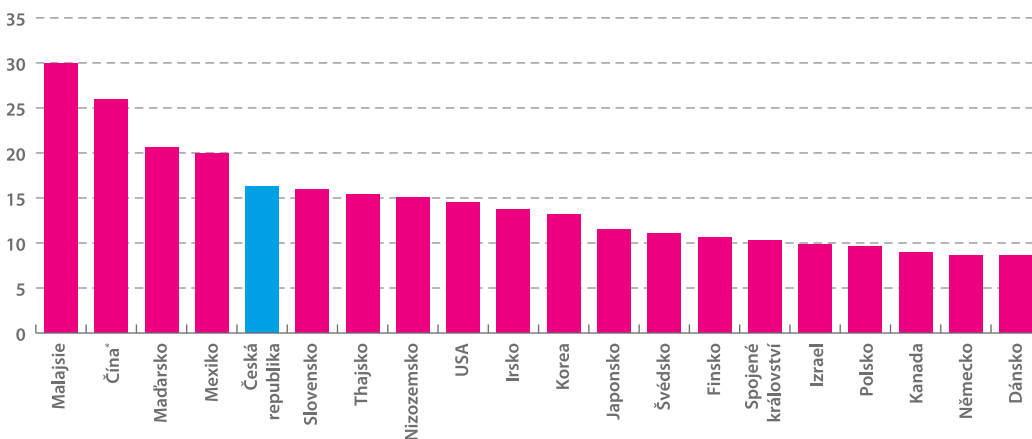
Graf 2 | Podíl vývozu ICT zboží na celkovém exportu vybraných zemí v roce 2009 (v %)

* včetně Hongkongu a Macaa

Zdroj: ČSÚ upraveno na základě dat OECD a UN (Comtrade)

Graf 3 | Podíl dovozu ICT zboží na celkovém importu do vybraných zemí v roce 2009 (v %)

* včetně Hongkongu a Macaa

Zdroj: ČSÚ upraveno na základě dat OECD a UN (Comtrade)

ICT zboží

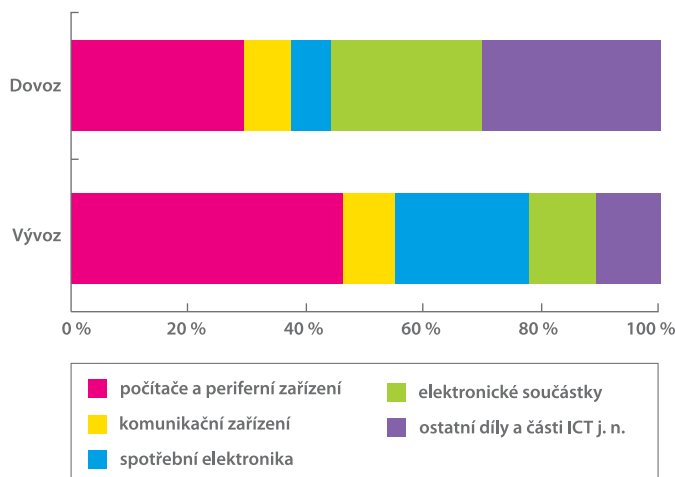
je definováno jako zboží, jehož hlavní funkci představuje komunikace nebo zpracování informací, včetně jejich záznamu, přenosu a zobrazení elektronickou cestou (OECD 2008).

Seznam ICT zboží použitý pro statistiku zahraničního obchodu zahrnuje necelou stovku produktů vybraných z číselníku HS 2007 (rozlišení na šestimístní kód). Jelikož takový popis nemusí být zcela flagrantní, rozděluje se ICT zboží do pěti hlavních kategorií. Těmi jsou: Počítače a periferní zařízení; Komunikační zařízení; Spotřební elektronika; Elektronické součástky a Ostatní díly a části ICT j. n.

Data za vývoz a dovoz ICT zboží v tomto článku pocházejí za Českou republiku z datových výstupů statistiky zahraničního obchodu (databáze statistiky zahraničního obchodu ČSÚ).

Podrobné informace k tomuto tématu naleznete na: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zahranicni_obchod_s_ict_zbozim

Graf 4 | Struktura dovozu a vývozu ICT zboží do a z Česka v roce 2010

Zdroj: ČSÚ

EU versus Čína

Podobně jako mnoho dalších produktů, má v Česku vyrobené ICT zboží svoji cílovou stanici v některé ze zemí EU, především v Německu, Nizozemsku, Spojeném království atd. (graf 5).

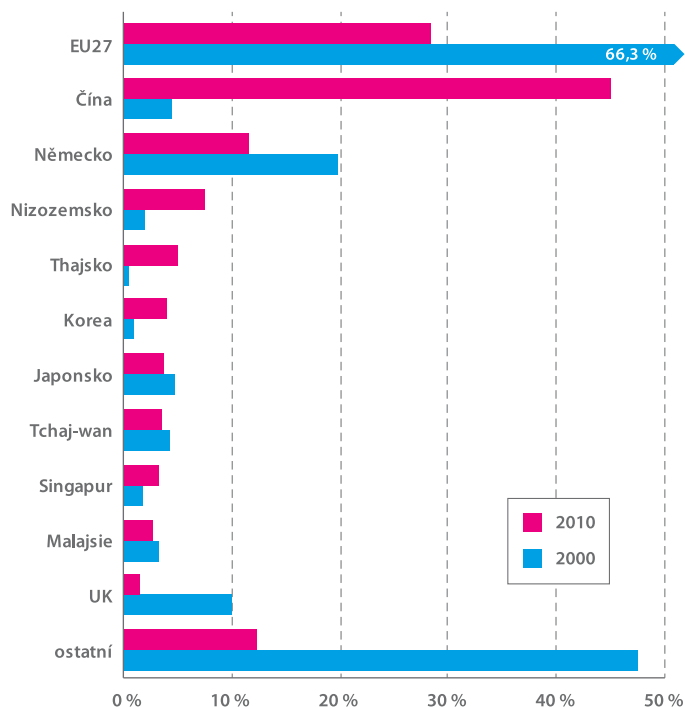
I zde se tedy projevuje stále diskutovaná závislost českého exportu na zemích EU a Německu zvláště, protože v EU končí svoji pouť více než 80 % ICT produktů vyvezených z naší vlasti. Mnohem zajímavěji se v čase vyvíjela struktura hlavních dovozců ICT zboží do Česka. Ještě v roce 2000 vévodily sledovaným ukazatelům země EU, neboť ze společného evropského prostoru byly do ČR dovezeny více než dvě třetiny všech ICT produktů. Ovšem během posledních deseti let jsme byli svědky dramatického přerodu, kdy EU přišla o své výsostné postavení hlavního dovozce a její místo převzala Čína. Ostatně z druhé největší ekono-

miky světa se loni do Česka dovezl dokonce větší objem ICT zboží než z celé EU (graf 6). Lze navíc očekávat, že ostatní rychle rostoucí asijské ekonomiky v brzké době posílí své postavení klíčových ICT exportérů a EU jako celek bude i nadále snižovat svůj podíl na celkovém dovozu ICT zboží do ČR.

Quo vadis, Česko?

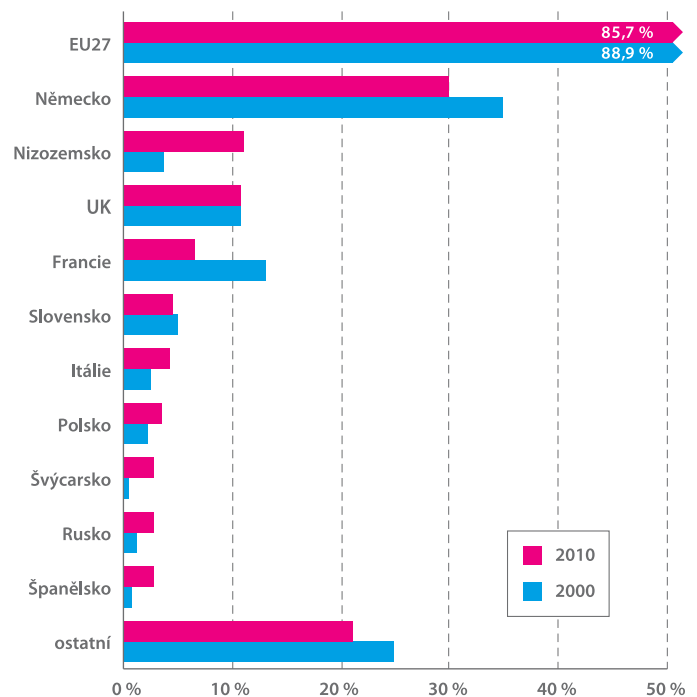
Detailnější statistiky dovozu a vývozu ICT zboží, které jsou všem dostupné na webových stránkách ČSÚ, sice zatím vyznívají pro Česko relativně příznivě. Nicméně naše země, ať se nám to líbí či nikoli, opravdu slouží především jako montovna, kde se kompletují ICT výrobky. Navíc většina dílů a součástek pochází z Číny. Do jisté míry je pouze otázkou času, kdy ČR ztratí některou ze svých konkurenčních výhod a k montáži bude docházet v některé z asijských zemí. Zdvíženým varovným

Graf 6 | Hlavní dovozci ICT zboží do Česka v roce 2000 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 5 | Hlavní odbytiště ICT zboží vyvezeného z Česka v roce 2000 a 2010

Zdroj: ČSÚ

prstem jsou především ukazatele dokumentující přidanou hodnotu a investice do výzkumu a vývoje, které vyznívají pro naši zemi nepříznivě. Je proto nabíledni, že Česku chybí dostatek vývojových center, kde by vznikaly nové produkty a postupy zvyšující přidanou hodnotu ICT produktů. Pokud se v tomto ohledu neobjeví v brzké době nějaké změny ukazatelů pozitivním směrem, může se stát, že podíl vývozu ICT zboží zaznamená postupný pokles významu na celkovém vývozu z ČR. Ostatně obdobný jev, tedy postupný pokles podílu exportu ICT zboží, v nedávné minulosti zaregistrovaly některé ze zemí Evropské unie. Tomuto tématu se detailněji věnuje článek Počítačové srdce Evropy, s. 14.

A přece jen zvesela

ICT zboží představuje pouze jednu stranu mince, tu druhou reprezentují ICT služby. A právě

statistiky týkající se tohoto segmentu vyznívají pro Česko mnohem pozitivněji. Sice se z Česka v roce 2010 vyvezly ICT služby odpovídající svou hodnotou pouze 10 % z hodnoty vyvezeného ICT zboží, přesto sektor produkuje vysokou přidanou hodnotu a zároveň jej doprovází také vyšší výdaje na výzkum a vývoj (podrobněji v článku – ICT zboží vyvinuté v Česku?, s. 16). Tím jsou položeny dobré základy pro to, aby v případě naplnění scénáře nastíněného v předchozím odstavci došlo k postupnému přeorientování Česka z montovny ICT produktů na zemi, která bude poskytovat svým obchodním partnerům ICT služby s vysokou přidanou hodnotou a potenciálem dalšího rozvoje.

Robin Rašín,
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti